

A Tanár Úr emlékei

Válogatás fél évszázad leveleiből

I.

✓ Beut lázadás, vágyak s ifjú hitek
Örökös iránnyal, maradvány:
Nem adatik ez meg mindenkinek,
Gah aki véres, igaz életű. ←
Ady: Ifjú műveltség

A Tanár Úr emlékei

Válogatás fél évszázad leveleiből

I.

csak akkor van értelme
az életnek, ha isteni
szegélyt látja át a cselke-
deteket...
- Márai, 1948 -

a fáradszótlan
Belpálattevő
Hűtlányat:

2010. okt. 23.

Tartalom I-II.

Előjáróban

Életpályám

I. Levelek 60-70-es évek

II. Levelek 1980 után

Figyelmeltetések

(domináns - hívt párbeszéd)

Cadentia

nyelvátalakítás (Gyergyai, 1964)

ontológiai óra (Schilling, 1935)

axiómák (Vasbányai, 2002)

Vándorútok

Utó, Jeldikó, Pista, Lida, Gabi

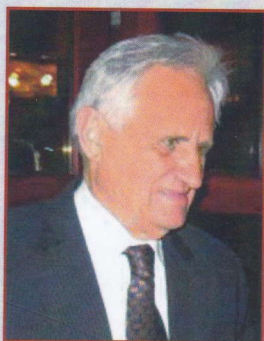
Haza felé

Trixi, Cobby, Gabi, Milla, 1989/10. c

Végül (testamentum)

Sita - Vajda - Trézily

megjegyzés: ez a gyűjtemény az eredeti kézírásos
levelek műveghű átirata; a helyesírás, a köz-
pontozás, az ékezetek adta mondatkiosztás
a szerzők jója; ezt a szabadságot megőriztem...

És testvéreim maradtak mindazok,
aholhet Napokunk és éjszakák imádjuk
meg, aholunk megismerjük a szívét
és a homorságát, aholunk megér-
tettem és meglátam, hogy az igaz Ember
csak kezdődik, de sokaság végződik,
mikor határa és befejezése.

Kezdem!...

Boris

A Tanár Úr emlékei

Válogatás fél évszázad leveleiből

II.

7 Igazán csak itt mosolyoghatok,
itt sírhatok. Hazadnál is
csak itt bűnhődök, óh lélek!
Ez a hazám. <

József Milán: Ecce-ia

A „levelek” megjelenését szellemi-lelki és anyagi támogatással segítették:

Kopácsi László
Sass Ákos
Beliczay Tamás
Szabad György professzor
Brunn Katalin
Karvázy Balázs
Láng Tamás és Marita
Biczók Orsolya
Horváth István dr.
N. Csernátoni Gabriella
Németh Miklós
Blaskovich Tamás
Jelenits István dr.
Nagy Attila dr.
Kassai Lili
Csordás Eörs dr.
Erődi-Harrach Béla dr.
Kerekes Károly dr. apát
Csermely László
Pásztor Győző váci kanonok
Bankó Ágnes
Füle Péter
Ősi Ferenc
Sövényházi Márta
Preszly Béla
Sövényházi Magdolna dr.
Kő András
Palotás János dr.
Kovács Gábor

Majd a továbbiakban:

Martin Péter
B. Gombási Zsuzsa
Böhm Ágnes
Cavalloni Gyöngyi
Simon Zsuzsa dr.
Bojtos Anita
Lukács Gabriella
Kósa Mária
Szaniszló Ágnes
Vasbányai Ferenc ifj.
Zsom András

És még sokan mások, akik érdekeltek voltak az emlékezésben...

A Tanár Úr emlékei – Válogatás fél évszázad leveleiből II.

Kiadó:

Vasbányai Ferenc József

Szerkesztők:

Brunn Katalin

N. Csernátoni Gabriella

Karvázy Balázs

Tördelés, nyomdai előkészítés:

Németh Hajnalka

Nyomtatás:

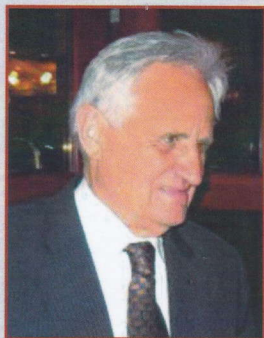

Folprint Zöldnyomda Kft.

www.folprintnyomda.hu

Felelős vezető: Blaskovich Tamás

2017.

Az e kötetekben megjelent levelek a Tanár úr iránti feltétlen bizalmat mutatják. A volt tanítványok beszámolnak életük örömeiről, bánatairól, bizonyos esetekben tanácsot kérnek, nehéz élethelyzetben esetleg megoldást is várnak. Örülök és megtiszteltetésnek érzem, hogy az én segítségem is hozzájárult a levelek egy részének közzétételéhez.

Katalin

A József Attila Gimnáziumban volt egy magánintézmény, „a Zebi”, aki kinyújtotta kezét a fiatalok felé, hogy akinek szüksége van rá, belekapaszkodhasson. Hány és hány fiatalnak volt ő apja helyett apja, társa helyett lelki társa, akik rá merték bízni legbelsőbb gondolataikat, kételyeiket, mert tudták, hogy egy velük együtt érző, örök kamaszlelkű tanár hallgatja meg őket, akinek a mindenkori segítségében bizton reménykedhetnek.

Balázs

Ezek a levelek vallomások a tanárhoz, a baráthoz, az apához, akinek véleménye mindannyiunk számára, akik tanítványai voltunk, meghatározó volt és lesz. Akinek sokan szerettünk volna megfelelni, de gyakran úgy éreztük: megbuktunk. Akinek mégis meggyóntuk legbelsőbb érzéseinket, életünk történéseit és vártuk bátorítását, jóváhagyását. Fanyar humorával mindig szeretetet sugárzott felénk. Lelki tartásában melegedhettünk és ő is cipelte nehéz sorsainkat. Erre most biztos azt mondaná: Ha-ha-ha.

Gabriella

Elöljáróban

Levelek?

Valaha Mikes Kelemen írt leveleket nagynénikéjének. Nem küldte el őket senkinek, később kerültek elő, s nagy nehezen derült ki, hogy nem is volt nagynénje, maga találta ki, hogy legyen kinek írnia.

Ebben a kötetben azért talált egymásra sok levél, mert a címzettjük közös. Nem ki-talált személy, hanem valóságos tanár, aki a huszadik század második felében jó negyven éven át tanított a budapesti József Attila Gimnáziumban (a Jóskában!) történelmet, magyart s kilenc osztálynak volt osztályfőnöke. Az iskolából kilépő, a világban, a felnőtt életben frissen tájékozódó tanítványai keresik fel leveleikkel, sokszor küszködve a megszólítással. Nem könnyű tegezniük azt, akit nemrég még tanárukként tiszteltek.

Hát igen: a tanár – diák kapcsolat! Eszünkbe jut Kosztolányi verse:

„Tanár az én apám. Ha jár a vidéki
városban, gyermekek köszöntik ősz fejét,
kicsinyek és nagyok, régi tanítványok,
elmúlt életükre emlékezve, lassan
leveszik kalapjuk...
Az én édesapám az emberek apja.”

Csakhogy ezek a levelek nem ilyen lassú kalapemelések. Nem a múlt megszépült emlékeit idézik. Egytől – egyig azokról a tapasztalatokról számolnak be, amelyek a felnőttek világába belépő fiatalok életét izgalmassá, gazdaggá, olykor fájdalmasan keservessé teszik. Vannak, akik az iskolapadból katonai szolgálatba kerültek. Könyveket emlegetnek, amelyeket lopva őriznek, elő- elővesznek a laktanyában, tapasztalatokat, amelyek egy szokatlan, értelmetlennek tetsző fegyelem nyomása alatt rájuk szakadnak. Mások rögtön egyetemre jutottak: tanulmányaikról, új környezetükről, szerelmeikről számolnak be. Sokan külföldről írnak. Családi kapcsolatok, ösztöndíjak révén idegen nyelvi környezetbe szakadtak – Moszkvától Svájcig, Amerikáig. Nem unalmukban írják levelüket, nem is pusztán vagy elsősorban kedves hajdani tanáruk iránti tiszteletből. Nem neki akarnak örömet szerezni azzal, hogy fölkeresik. Érzik, érdemes beszámolniuk arról, ami történik velük, mert amíg a levelüket írják – akárcsak egy meghitt beszélgetésben – bennük is rendeződik a rájuk zúduló élet sokféle tanulsága. Választ is várnak arra, amivel egykori tanárukhoz fordulnak. A levelekből kiderül, hogy ezeknek a válaszoknak, reflexióknak hasznát látják.

Olvasás közben gyakran eszünkbe jut: milyen gazdag személyiség lehet az, akihez ennyiféle tapasztalattal odafordulnak a tanítványai! Nemcsak az együtt töltött iskolai évek tanári munkájával, figyelmével érdemli ki ezt a bizalmat, hanem azzal a jókedvű, készséges és kifogyhatatlan bölcsességével is, amellyel rezonál a fiatalok írásaira. Hogy győzi elolvasni ezt a sok levelet, ha mégoly érdekesek is, hogy képes jó kedvvel, igazi együttérzéssel válaszolni rájuk, mintha más dolga se volna, mint hogy levelezgessen volt tanítványaival.

Hogy nem félt attól (az „átkosban”), hogy a hozzáírt leveleket is, meg az ő leveleit is elolvassák mások, és a végén dicséret helyett lakat alá vethetik.

Érdekes, hogy a kötet levelezésének csak az egyik oldalát kínálja az olvasó elé. A volt diákok leveleit olvasva meggyőződhetünk arról, hogy Vasbányai tanár úr kifogyhatatlan érdeklődéssel fogadja az írásaikat. Válaszol rájuk, nem úgy mint egy adatbank, amely előre elkészített megoldásokat kínál a kérdezők elé, hanem élő és leleményes emberként. Mindenkihez úgy szól, mintha egyedül őrá kellene figyelnie. Néha találkozunk is valakivel, levelezőviszonyban van, olykor meghívják, akár Amerikába is, hogy megismerkedjék növekvő családjukkal. Milyen szemérmes játék, hogy Vasbányai tanár úr leveleiből egy sort sem olvashatunk (legfeljebb egy kérdéssor bukkan fel valahol, amellyel levelezőpartnereinek egy csoportjához fordult) mintha azokat szemérmességből nem akarná a kötet olvasóinak kezébe adni.

Levelek?

Végül is mi közünk nekünk, e kötet olvasóinak azokhoz, akik itt egymással levelezgetnek? Csak egy szokatlanul gazdag pedagógiai kaland vonz magához minket, amikor ezeket a leveleket olvassuk? Egy darabig feszengve pillantunk be ebbe a számunkra ismeretlen viszonyrendszerbe. Előbb – utóbb úgyis világossá válik előttünk, hogy úgy olvashatjuk ezt a kötetet, mint egy regényt. Központi cselekménye nincs, vagy alig van, de igazi témája egyre lenyűgözőbben megmutatkozik. Nem pusztán egy pedagógiai kaland izgalma ragadja meg az olvasót. A világ, a mi világunk tárul elénk, ha mint egy erdőben, bolyongunk a fiatalok beszámolóí között. „De te fabula narratur!” Nem kíváncsi vendégek vagyunk itt. Talán ha próbaképpen mi is íránk egy levelet Vasbányai tanár úrnak, nekünk is válaszolna?

Maga a kötet a válasza. A meg sem írt kérdéseinkre.

*Dr. Jelenits István SchP
gimnáziumi tanár*